

Juryrapport De Groene Giraf 2012

Inhoudsopgave

1. Over De Groene Giraf.....	2
1.1 Over De Groene Giraf 2012.....	2
1.2 Over de inzendingen.....	3
2. Over de jurering	4
2.1 De jury.....	4
2.2 De procedure.....	4
3. De winnaars	6
3.1 Kinderopvang 't Hummelhûs in Oudehorne categorie Kinderdagverblijven	6
3.2 BSO Struin in Nijmegen categorie Buitenschoolse Opvang	7
3.3 Kinderopvang Humanitas in Heerlen categorie Kinderopvangorganisaties	8
4. Brancheontwikkelingen & De Groene Giraf in 2013.....	9
4.1 De Groene Giraf in 2013	10

1. Over De Groene Giraf

De Groene Giraf is een stimuleringsprijs voor meer duurzaamheid en duurzame ontwikkeling in de kinderopvang. De prijs zet koplopers in het zonnetje en helpt anderen met de checklist duurzame kinderopvang invulling te geven aan hun ambities op het gebied van duurzaamheid en duurzame ontwikkeling. De checklist brengt op ideeën, geeft tips en draagt door de vraagstelling bij aan de verankering van duurzame ontwikkeling en duurzaamheid in de bedrijfsvoering en pedagogiek.

De Groene Giraf is een initiatief van Ilse Vlaming. De prijs wordt dit jaar voor de tweede keer uitgereikt in de categorieën kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en grote(re) kinderopvangorganisaties.

De Groene Giraf bestaat dankzij de inzet van bureau plan d. (organisatie, checklisten), Christy Duijvelaar Stichting TreeVelop People & Planet (advies en voorselectie), Cees Timmer (kunstwerk van De Groene Giraf), Jan Meijering (website + technische ontwikkeling) en de organisaties vertegenwoordigd in de jury: Urgenda, BOinK, Waarborgfonds Kinderopvang (Ruimte OK), Veldwerk Nederland en in 2012 de winnaars van een Groene Giraf in 2011 kinderopvang 2Samen (Den Haag), Ons Kindercentrum (Culemborg) en De Tweeling Kinderopvang (Nijmegen).

De Groene Giraf wordt buiten bijdragen van genoemde partijen om niet gesponsord of gesubsidieerd.

1.1 Over De Groene Giraf 2012

Om mee te kunnen doen met De Groene Giraf kon van 1 juni tot 15 september de checklist duurzame kinderopvang worden aangevraagd middels het online invullen van een aanvraagformulier. Dit in tegenstelling tot vorig jaar toen de checklist door iedereen kon worden gedownload.

Een andere verandering ten opzichte van vorig jaar is dat aanvragers nu vooraf moesten aangeven in welke categorie men met De Groene Giraf wilde meedoen. Dit omdat de vragenlijst per categorie is aangepast én flink uitgebreid. Vorig jaar lag de nadruk in de vragen vooral op het verlagen van de impact van de bedrijfsvoering op het milieu en de verankering ervan in handelen. Dit jaar kwamen alle drie de onderdelen van duurzaam ondernemen ruim aan bod (People, Planet, Profit).

Hiermee is de vragenlijst ontwikkeld tot een waardevol gereedschap voor de kinderopvangbranche en – sector waarmee aanbieders van kinderopvang hun

duurzaamheidsbeleid kunnen opzetten en uitbouwen op het gebied van zowel pedagogiek als bedrijfsvoering. Uit de reacties blijkt dat de vragenlijst daarvoor ook veel wordt gebruikt. Dankzij de checklist zien organisaties waar ze staan, waar kansen liggen, hoe ze gemakkelijk een begin kunnen maken met hun duurzaamheidsbeleid en hoe ze dit kunnen verankeren.

1.2 Over de inzendingen

De vragenlijst is in de zomermaanden van 2012 bijna honderd keer aangevraagd: door koplopers op het gebied van duurzaam ondernemen, door organisaties die al een tijdje 'iets met duurzaamheid' deden maar nog geen handen en voeten aan hun duurzaamheidsbeleid hadden gegeven en door ondernemers die nog geen idee hadden welke kansen duurzaam ondernemen biedt.

Iets minder dan veertig aanbieders van kinderopvang stuurden hun antwoorden ook daadwerkelijk in om mee te dingen naar een Groene Giraf: negentien in de categorie Kinderdagverblijven, veertien in de categorie Buitenschoolse Opvang en vier in de categorie Grote(re) Opvangorganisaties. De kwaliteit van de inzendingen lag bij de Kinderdagverblijven alsmede bij de Buitenschoolse Opvang over de gehele breedte hoger dan vorig jaar.

Opvallend was dat de vragenlijst door veel grote opvangorganisaties is aangevraagd maar niet ingediend. Bij navraag bleek dat veel organisaties de checklist hadden aangevraagd om een begin te maken met hun duurzaamheidsbeleid. Anderen die dachten al aardig duurzaam bezig te zijn ontdekten dat nog grote sprongen gemaakt kunnen worden. Gelukkig werd ook aangegeven dat men zich door de Groene Giraf uitgedaagd en geïnspireerd voelt om (verder) met duurzaamheid en duurzame ontwikkeling aan de slag te gaan.

2. Over de jurering

2.1 De jury

- bureau plan d. Ilse Vlaming (voorzitter)
- B0inK Gjalt Jellesma
- Treevelop People & Planet Christy Duijvelaar
- Urgenda Andrea van de Graaf
- Veldwerk Nederland Marc Veekamp
- Waarborg Kinderopvang Martijn Arts

en de winnaars van een Groene Giraf in 2011:

- Kinderopvang 2Samen Alexa Petersen
- De Tweeling Kinderopvang Marianne van Gend
- Ons Kindercentrum Ilonka Pulles

2.2 De procedure

Er is een voorselectie gemaakt door Christy Duijvelaar (milieukundige) en Ilse Vlaming (organisatie De Groene Giraf) op basis van:

- de aangevinkte items bij de meerkeuzevragen;
- de volledigheid van de open vragen;
- de gedragscomponent, duurzaamheid in gedrag (met voorbeelden);
- de mate van consistentie van de antwoorden bij de open vragen en de antwoorden op de meerkeuze vragen.

Vervolgens is gekeken in welke mate de inzenders:

- actief het bewustzijn van pedagogisch medewerkers vergroten m.b.t. natuur én milieu;
- actief het bewustzijn van kinderen vergroenen m.b.t. natuur én milieu;
- duurzaamheid en duurzame ontwikkeling geïntegreerd hebben doorgevoerd in visie en bedrijfsvoering;
- duurzaamheid laten terugkeren op alle terreinen van de kinderopvangorganisatie;
- een voorbeeldfunctie vervullen in de branche en naar ouders en leveranciers toe;
- consistent actief zijn met duurzaam ondernemen.

Bij gelijke prestaties is ook gekeken naar de mate waarin deelnemers directe positieve milieu-impact realiseren m.b.t. huisvesting, vervoer en gebruik van materialen.

Uit deze voorselectie kwamen de volgende acht aanbieders van kinderopvang als genomineerden naar voren:

In de categorie Kinderdagverblijven:

- 't Hummelhûs (Oudehorne)
- De Kroost (Zeist)
- De Geheime Tuin (Zeist)

In de categorie Buitenschoolse opvang:

- Keet in de Kerk (Roermond)
- Struin (Nijmegen)
- Kiddo Care (Hedel)

In de categorie Grote(re) Kinderopvangorganisaties:

- Kid Kindercentra (Dongen)
- Kinderopvang Humanitas (Landelijk)

De genomineerden kregen in de maanden oktober en november een delegatie van de jury op bezoek. De juryteams bestonden uit een vertegenwoordiger van het werkveld en de winnaar van vorig jaar. Pluspunt van deze juryvorm bleek, dat beide partijen zich door de locatiebezoeken zeer geïnspireerd voelden en het onderwerp duurzame ontwikkeling met hernieuwde motivatie meenemen in hun werk in de branche. Tijdens de jurybezoeken werd er met name op gelet of de genomineerden 'de duurzame daad bij het woord' voegen en hoe zij hun duurzame inspanningen communiceren. De jury heeft de locaties zonder kennisneming van de vragenlijst bezocht.

De organisatie van de Groene Giraf heeft tenslotte een website onderzoek uitgevoerd waarbij gekeken is in hoeverre duurzaamheid extern gecommuniceerd wordt. Het rapportje met betrekking hierop is voorafgaand aan het juryoverleg beschikbaar gesteld aan de juryleden.

Het juryoverleg vond donderdag 8 november 2012 plaats bij ouderbelangenvereniging BOinK in Utrecht.

Tijdens dit overleg zijn besproken:

- De bevindingen van de locatiebezoeken;
- De prestaties in de checklist;
- De communicatie naar derden (ouders, leveranciers, branche) via de websites en gedurende de locatiebezoeken.

3. De winnaars

De drie Groene Giraffen gaan in 2012 naar:

3.1 Kinderopvang 't Hummelhûs in Oudehorne categorie Kinderdagverblijven

Niet praten maar heel doordacht duurzaam doen, dat blijkt het motto van het ondernemersteam achter kinderopvang 't Hummelhûs in Oudehorne.

Deze kinderopvang op een geheel aan de moderne en toekomstige tijd verbouwde boerderij met een enorme buitenruimte is een welhaast paradijselijke plek voor kinderen. Interessant genoeg staan buiten geen voorbedachte speeltoestellen. Buiten is echt buiten, met natuurlijke materialen zoals keien, stammetjes, een wilgentunnel, mooie heuvels in het gras en spannende paadjes tussen bosjes, is een prachtige uitdagende speelplek gecreëerd. Natuurbeleving is belangrijk en maakt onderdeel uit van de pedagogische visie. Net als duurzaamheid. Er zijn veel dieren (koeien, geiten, varkens, konijnen, kippen, cavia's) die de kinderen mede verzorgen.

Bij 't Hummelhûs vormt duurzaamheid het uitgangspunt bij alles wat ze doen. Het is goed, maar kan het beter, kan het nog duurzamer? En hoe brengen we dat over op kinderen? Hoe betrekken we de ouders bij onze ambities en vooral: hoe zorgen we ervoor dat ons team pedagogisch medewerkers het ook nog leuk vindt, sterker nog; hoe krijgen we ze enthousiast om mee te denken? Het blijkt goed te werken: vanuit de hele regio besluiten ouders om hun baby en kind naar 't Hummelhûs te brengen.

De jury prijst de originaliteit van de ondernemers: hergebruik van materiaal gaat heel ver. Zo zijn bijvoorbeeld oude stukken beton uit een fabriek hergebruikt voor een muur. En ook pedagogisch medewerkers maken er onderling een sport van wie de mooiste gebruikte materialen naar 't Hummelhûs weten te regelen.

Daarnaast wordt er gespeeld met 'echte' voorwerpen die gekocht worden in de kringloopwinkel of die ouders geven. Kinderen spelen in de huishoek of zandbak met echte potten, pannen en opscheplepels. Ook wordt er veel gespeeld en geknutseld met materiaal uit de natuur: zand, dennenappels, blaadjes, maïs, eikels, kastanjes, takjes.

De intrinsieke motivatie van de ondernemers om de omgeving te verduurzamen blijkt uit de ambitie om al in 2012 energieneutraal te zijn. 't Hummelhûs is er al bijna: de locatie heeft zonnepanelen, een warmtepomp, een waterterugwinning in het ventilatiesysteem, het gebouw is van dak tot vloer geïsoleerd en CO₂-uitstoot wordt gecompenseerd. Dankzij het technisch inzicht van het ondernemersduo en de zichtbare sport om allerlei materialen her te gebruiken blijken de investeringen mee te vallen.

Overall juryoordeel: 't Hummelhûs onderneemt duurzaam vanuit de intrinsieke motivatie om zo duurzaam als mogelijk te zijn voor mens en milieu. Het team is zeer gemotiveerd om steeds duurzamer te zijn en heeft het duurzame gedrag verankerd in zowel pedagogiek als bedrijfsvoering, zodat daarmee zelfs nog verdergaande duurzame ontwikkeling is gewaarborgd.

3.2 BSO Struin in Nijmegen **categorie Buitenschoolse Opvang**

Een bijzondere buitenschoolse opvang, een van de weinige natuur bso's in Nederland en één van de eerste die zich als zodanig profileert. Deze buitenschoolse opvang heeft (nog) geen vaste binnen locatie. Struin maakt gebruik van bestaande locaties nabij scholen als ophaal of terugbreng plekken. Bij Struin spelen, ontdekken en leren kinderen vooral buiten, waar gespeeld wordt met voor hande zijnde materialen uit de natuur. Het is relatief eenvoudig om als BSO zonder locatie of gebruik van materialen duurzaam te zijn. Maar juist de zorg voor de natuur en het zien van de noodzaak kinderen te verbinden met de natuur, was voor de eigenaren de reden dat ze deze bso in de natuur zijn gestart. Daarnaast proberen ze alles wat ze doen duurzaam te doen, met zo min mogelijk milieu-impact. Papier is gerecycled, de website doordrongen van de duurzame filosofie en inkopen worden alleen lokaal en bij duurzame leveranciers gedaan. Een absolute plus van Struin is de actieve ontwikkeling van duurzaam vervoer voor het halen en brengen van de kinderen, beroemd in en om Nijmegen: de Struin fiets. Vervoer voor 11 kinderen zonder noemenswaardig energieverbruik.

Waar de jury vorig jaar nog twijfelde of de Groene Giraf bij deze opvang in de natuur niet weg zou lopen, zo zonder onderkomen, is ze er nu van overtuigd dat hij bij Struin op zijn plek is. De ondernemers hebben laten zien dat duurzame ontwikkeling en duurzaamheid uitgangspunten zijn bij pedagogische en bedrijfsmatige beslissingen. Zo zijn er inmiddels zonnepanelen op het dak van het kantoor geplaatst en zijn de ontwikkelingen voor de bouw van een compleet duurzaam onderkomen in vergevorderde fase. Opvallend is dat de meeste medewerkers hoger opgeleid zijn en veelal over een natuur-gerelateerde opleiding beschikken zodat spelen in de natuur, leren van en zorgen voor de natuur uitgangspunten vormen bij alle activiteiten die na school worden ondernomen.

Waar de jury Struin vorig jaar nog teveel een uitzondering vond, hebben ontwikkelingen in de branche deze mening achterhaald. Het aantal bso's waarbij spelen in de natuur en letterlijk 'buiten-opvang' de uitgangspunten vormen neemt toe. De behoefte van kinderen om veel en vrij buiten te spelen, zich even te ontladen na een lange, intensieve schooldag wordt steeds meer erkend. Ouders merken dat hun kind in plaats van moe en prikkelbaar, ontspannen en vol energie na een middag struinen thuiskomt. De

ervaringen in de natuur staan vaak aan de basis van waaruit ze respectvol leren omgaan met natuur en het milieu.

De Groene Giraf voor Struin is een blijk van waardering voor de bijzondere, toonaangevende vorm van buitenschoolse opvang, die door haar specifieke eigenschappen in zichzelf al een hoge mate van duurzaamheid in zich heeft. Gevoegd bij de intenties en de concrete maatregelen in de praktijk verdient Struin de Groene Giraf 2013 dubbel en dwars.

Voor de toekomst is de jury heel nieuwsgierig hoe de binnenlocatie vorm krijgt, of het lukt om alle duurzaamheidseisen en -wensen uitgevoerd te krijgen.

3.3 Kinderopvang Humanitas in Heerlen categorie Kinderopvangorganisaties

De manier waarop Kinderopvang Humanitas het thema duurzaamheid binnen de organisatie heeft opgepakt, is een schoolvoorbeeld voor de rest van de branche. Het onderwerp staat sinds 2009 op de kaart, toen het vanuit het management als één van de op te pakken onderwerpen in een overleggroep werd genoemd. Het thema werd omarmt en vervolgens uitgewerkt door een organisatie brede werkgroep/denktank. Doel van de Denktank Duurzaamheid: bevorder actief het bewustzijn van duurzaamheid in het handelen en denken. Een zeer geslaagde missie, aldus de jury van de Groene Giraf.

De aanpak: in de denktank zijn alle functies van de organisatie vertegenwoordigd. Ieder jaar worden nieuwe doelstellingen geformuleerd en er wordt op de uitvoering toegezien. Vanuit alle geledingen in de organisatie zijn initiatieven gekomen om duurzaamheid vorm te geven en te verankeren. De Denktank bekijkt vervolgens welke initiatieven organisatiebreed worden doorgevoerd en/of welke locatiespecifiek blijven.

Een aantal voorbeeldinitiatieven:

Tips voor thuis (informatie over duurzame leefstijl)

Groene Huisregels opstellen met de kinderen

Meedoen met acties als Warme Truiendag

Schoonmaken met water (bijna geen schoonmaakmiddelen!)

Meubels worden hergebruikt in Oost-Europa

Elektrische bakfietsen

Luier inzameling (ook ouders mogen de thuis ingezamelde luiers brengen)

Mag het een plasje minder zijn? (bewust verschonen, niet uit gewoonte)

Bijzonder knap dat een organisatie zo groot als Kinderopvang Humanitas (met meer dan 2400 medewerkers / zo'n 7700 kinderen in de kinderdagopvang, 8900 in de

buitenschoolse opvang en 900 kinderen die wekelijks naar één van de peuterspeelzalen komen) een voor veel organisaties moeilijk te definiëren onderwerp als duurzaamheid heeft weten om te zetten in praktische duurzame ontwikkeling.

Voor duurzaamheid is structureel aandacht in personeelsbladen, team-, werk- en leveranciers overleggen, en door kennisdeling worden best practices vanuit de gehele organisatie zichtbaar gemaakt. Op deze manier staat duurzaam gedrag steeds onder de aandacht bij alle medewerkers.

De Groene Giraf gaat met veel plezier naar Kinderopvang Humanitas in de overtuiging dat duurzaam denken en doen in het handelen van alle medewerkers zichtbaar is terwijl langere termijn duurzame ontwikkeling in de bedrijfsvoering is gewaarborgd. Een schone taak van de Denktank om te voorkomen dat medewerkers na het behalen van deze koploper status op hun lauweren gaan rusten. De Groene Giraf vertrouwt er op dat duurzaamheid en duurzame ontwikkeling ook in de toekomst belangrijk blijven bij werk-, leverancier-, team- en managementoverleggen, in trainingen, studiedagen en personeelsuitjes. Want voordat alle locaties energieneutraal en volledig duurzaam zijn is er nog wel wat werk aan de winkel.

4. Brancheontwikkelingen & De Groene Giraf in 2013

Een kleine mijlpaal vindt de organisatie van de Groene Giraf het dat de Brancheorganisatie Kinderopvang duurzaamheid heeft opgenomen als specifiek thema in haar meerjaren strategisch beleidsplan van 2013 – 2015. Een belangrijke ontwikkeling die natuurlijk niet op het conto van De Groene Giraf alleen kan worden geschreven, maar toch: sectorbrede (h)erkenning van duurzaamheid en dus een mijlpaal.

Wat opvalt is dat ondanks de crisis ondernemers het aandurven om vanuit een duurzame gedachte te starten met een nieuwe opvanglocatie. Het afgelopen jaar zijn diverse ondernemers (bso & kdv) nieuwe opvanglocaties gestart met als leidraad dat deze zo duurzaam als mogelijk gerealiseerd moeten worden. Duurzaamheid met een bijbehorende pedagogiek is voor veel startende ondernemers een voorwaarde. En het werkt: geen van de inzenders voor De Groene Giraf gaf aan een te lage bezettingsgraad te hebben (gehad), heel vaak was er juist sprake van wachtlijsten. Als ouders keuze hebben, kiezen ze voor duurzame kwaliteit, zo is de ervaring, want ouders ervaren duurzaamheid als kwaliteitverhogend.

Opmerkelijk is dat de organisatie van De Groene Giraf na sluiting van de deelnametermijn nog wekelijks (meerdere) verzoeken krijgt voor de checklist duurzame kinderopvang, van met name grote(re) opvangorganisaties. Veel organisaties geven aan te willen starten met verduurzaming van hun bedrijfsvoering. Duurzaamheid wordt

duidelijk gezien als een mogelijkheid om vaste kosten naar beneden te brengen. Verduurzaming van gebouw en bedrijfsvoering verdient zich op de langere termijn terug, en op de korte termijn is het comfort- en kwaliteitverhogend en draagt het bij aan een positieve uitstraling. Mits integraal en consistent doorgevoerd, breed gedragen in de organisatie en positief gecommuniceerd. Om De Groene Giraf in 2013 te winnen, moet er echter meer dan bezuinigen alleen ten grondslag liggen aan de keuze voor duurzaamheid. De Groene Giraf houdt van intrinsiek duurzame organisaties, die net dat stapje extra zetten.

4.1 De Groene Giraf in 2013

Om de impact van de missie van De Groene Giraf te kunnen vergroten en de prijs voor de branche te behouden zoekt de Groene Giraf naar brede samenwerking. Inmiddels hebben daartoe gesprekken plaatsgevonden en is er het begingemaakt met een partnerschap van belangrijke en inspirerende partijen in de branche. In februari 2013 zullen de concrete plannen en toekomstige acties van De Groene Giraf duidelijk zijn en bekend gemaakt worden.